

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ มาตรา ๑๓๗ ให้ศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนได้ แต่ต้องเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวตั้งแต่ต้น และศาลที่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้นเอง หรือศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษอยู่หรือถูกควบคุมตัวอยู่

แม้ขณะกระทำความผิดจำเลยมีอายุ ๑๕ ปีเศษ ถือเป็นเยาวชนก็ตาม แต่ขณะกระทำความผิดและวันที่ยื่นฟ้องวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ในท้องที่จำเลยมีถิ่นที่อยู่และท้องที่ที่กระทำความผิดยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลชั้นต้นคือศาลจังหวัดซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๘ (๓) แม้ต่อมาในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค มีพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๙ ก็ตาม แต่การพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์ตลอดจนชั้นฎีกาต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ลงโทษจำคุกจำเลย มีกำหนด ๒๑ ปี ๓ เดือน จึงเป็นคำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิใช่คำพิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะขอกำหนดโทษใหม่หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาเกี่ยวกับการลงโทษตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๙๙ ต่อมาพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓ แม้มาตรา ๑๓๗ แห่งกฎหมายใหม่ ให้ศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนได้ แต่ต้องเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวตั้งแต่ต้น และศาลที่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้นเอง หรือศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษอยู่หรือถูกควบคุมตัวอยู่ ด้วยเหตุนี้เมื่อศาลจังหวัดเป็นศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ภาคและศาลฎีกาไม่ใช่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจึงไม่ใช่ศาลที่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงโทษตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้วของจำเลยตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ และมีใช้กรณีกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด

แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดที่ศาลจะต้องกำหนดโทษเสียใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๖/๒๕๖๔

คดีสืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าจำเลยทั้งห้ามีความผิดฐานร่วมกันกระทำความผิดให้เด็กหญิงอายุไม่เกินสิบห้าปี อันมีลักษณะเป็นการโทรมหรึง ลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยที่ ๕ และลดโทษให้หนึ่งในห้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ประกอบมาตรา ๕๓ แล้วให้จำคุกจำเลยที่ ๕ มีกำหนด ๒๐ ปี เมื่อรวมกับโทษฐานร่วมกันพรากเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดาเพื่อการอนาจารแล้ว คงจำคุกจำเลยที่ ๕ มีกำหนด ๒๑ ปี ๓ เดือน จำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาเกี่ยวกับการลงโทษตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๙๙ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า คดีถึงที่สุดแล้วกรณีไม่มีเหตุตามคำร้อง ยกคำร้อง

จำเลยที่ ๕ อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษายืน

จำเลยที่ ๕ ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ขณะกระทำความผิดเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๕ มีอายุ ๑๕ ปีเศษ ถือว่าเป็นเยาวชนก็ตาม แต่ขณะกระทำความผิดและวันที่โจทก์ยื่นฟ้องในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๗ ในท้องที่จังหวัดพิจิตรที่จำเลยที่ ๕ มีถิ่นที่อยู่ปกติและเป็นท้องที่ที่กระทำความผิดยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลชั้นต้นคือศาลจังหวัดพิจิตรเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๘ (๓) แม้ต่อมาในระหว่างพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดพิจิตรตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ก็ตาม แต่การพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์จนชั้นฎีกาต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๕ มีกำหนด ๒๑ ปี ๓ เดือน จึงเป็นคำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิใช่คำพิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะขอให้กำหนดโทษใหม่หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาเกี่ยวกับการลงโทษตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๙๙ ต่อมา

พระราชบัญญัติดังกล่าวถูกยกเลิกไป โดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓ แม้มาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติว่า เมื่อได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้วและต่อมาความปรากฏต่อศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ดูแลหรือผู้ปกครองสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หรือปรากฏจากคำร้องของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามมาตรา ๑๑๕ หรือมาตรา ๑๑๙ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ให้ศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ก็ตาม แต่คำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนดังกล่าวต้องเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวตั้งแต่ต้น และศาลที่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้นเอง หรือศาลคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่ด้วยเหตุนี้ ศาลจังหวัดพิจิตรซึ่งเป็นศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ และศาลฎีกาไม่ใช่ศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จึงไม่ใช่ศาลที่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงโทษตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้วของจำเลยที่ ๕ ตามบทมาตราดังกล่าวได้ และมีใช้กรณีกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดที่ศาลจะต้องกำหนดโทษเสียใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) ดังที่จำเลยที่ ๕ ฎีกา ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีอายุกว่า ๒๔ ปี จึงไม่สามารถใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๑๙ ประกอบมาตรา ๑๔๒(๑) ได้นั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของจำเลยที่ ๕ ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

นางปิยนันท์ พันธุ์ชนะวาณิช

เลขานุการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕